

निम्न संस्थाहरूद्वारा संयुक्त रूपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम- खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
 कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास
 नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ - कृषि उद्यम केन्द्र
 उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

प्रमुख बुँदाहरू

- राष्ट्रिय रूपमा भएको खाद्यान्न मूल्य स्फीती उल्लेख्य चासोको विषय रहेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकको पछिल्लो तथ्याङ्क अनुसार मुख्य खाद्य वस्तुहरूको वार्षिक मूल्य वृद्धि दर १५ प्रतिशत भन्दा बढी छ ।
- गत दुई महिना भर भारी मनसुनी वर्षाले ल्याएको पहिरोका कारण पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरू सम्म पुग्ने मुख्य आपूर्तिको सडक साथै अन्य वाटाहरू अवरुद्ध भएका थिए ।

राष्ट्रिय रूपमा बजारको अवस्था

मूल्य

विश्व खाद्य कार्यक्रम र कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयद्वारा नियमित रूपमा अनुगमन गरिने बजारहरूमा श्रावण महिनामा राष्ट्रिय स्तरमा मोटा चामलको औसत मूल्य रु. ३४ प्रति किलो, गहुँको औसत मूल्य रु. ३४.६ प्रति किलो, मसुरोको मूल्य रु. ११२.७३ प्रति किलो भएको पाइयो, तुलनात्मक रूपमा यस भन्दा अघिल्लो महिना उक्त खाद्य वस्तुहरूको भाउ क्रमशः मोटा चामलको रु. ३३, गहुँको रु. ३४.१ र मसुरोको रु. १०९ थियो । गत महिनाको तुलनामा आलुको औसत मूल्य २२.१ प्रति किलो वाट बढेर हाल २५.८ प्रति किलो भएको छ ।

पहिरोका कारण सडक अवरुद्ध हुनाले धेरै पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरूमा खाद्यान्न मूल्यमा तिव्र वृद्धि भएको छ ।

मुख्य उपभोक्ता बजारहरूमा गत दुई हप्ता देखि तरकारी तथा फलफुलको मूल्यमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । यो खास गरी ढिलो र अपर्याप्त वर्षाका कारण वाली नोकशानी भई आपूर्तिमा कमी आउनाका साथै मुख्य चाडपर्वहरूका कारण माग बढनाले भएको हो । काठमाडौँको बजारहरूमा गाजर, बन्दा र काउली जस्ता तरकारीहरूको थोक मूल्यमा ४०-८० प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो छ बुध्रा मूल्यमा अझ यो भन्दा बढी वृद्धि भएको छ ।

उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्कको मापन अनुसार खाद्य वस्तुहरूको वर्षेनी हुने मूल्य वृद्धि जेठ महिनामा ११.३ प्रतिशत थियो भने असार महिनामा १५.४ प्रतिशतमा पुगेको थियो । यद्यपि वर्षेनी हुने खाद्यान्न मूल्य वृद्धि १० प्रतिशत भन्दा माथि कायम रहनु मुख्य चिन्ताको विषय रहेको छ ।

आपूर्ति

भारी मनसुनी वर्षाले नेपालभर पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरूको खाद्यान्न आपूर्तिमा उल्लेख्य रूपमा कमी ल्याएको छ । यो रिपोर्ट तयार गरिँदा सम्म तिव्रतवाट आपूर्ति हुने मुख्य सडक, अरनिको राजमार्ग वारम्बार आएको पहिरोका कारण अवरुद्ध भएको सुचना प्राप्त भएको छ । यसका साथै, आउँदा महिनाहरूमा मर्मत कार्य सञ्चालन हुने हुनाले कर्णाली राजमार्ग पनि बन्द रहने छ । भाद्र महिनामा धेरै कम मात्रामा व्यापारीक उडानहरू सञ्चालन भएका हुनाले कर्णालीको खाद्यान्न आपूर्ति विशेष प्रभावित भएको थियो । विश्व खाद्य कार्यक्रमका फिल्ड मनिटरहरूका अनुसार, बफाङ, दार्चुला, बाजुरा, जुम्ला, कालीकोट, हुम्ला, मुगु, रुकुम, मुस्ताङ, ओखलढुङ्गा, खोटाङ, संखुवासभा, भोजपुर र सोलुखुम्बुका बजारहरू खास गरी बढी प्रभावित भएका छन् ।

पर्वत, वाग्लुङ, पाँचथर, संखुवासभा, ओखलढुङ्गा, उदयपुर, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका बजारहरू भाद्र महिनामा राजनीतिक तथा यातायात बन्दका कारण १-३ दिन सम्म बन्द रहेका थिए ।

हालै देखा परेको राष्ट्रव्यापी पेट्रोल अभावका कारण धेरै क्षेत्रमा खाद्यान्न ढुवानीमा ढिलाई भएको रिपोर्ट छ । पश्चिमी नेपालमा पेट्रोल अभावको अवस्था सबै भन्दा नराम्रो भएको हुनाले यसले पहिरो तथा बाढी जस्ता यातायातका विद्यमान समस्या माथि अझ समस्या थपिदिएको छ ।

पुर्वानुमान

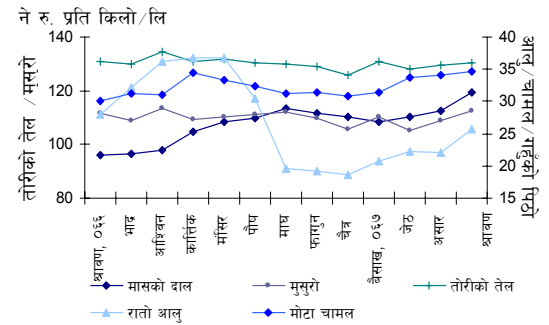
आउँदा दुई महिना भर प्राय मुख्य खाद्य वस्तुहरूको मूल्य निरन्तर वृद्धि भइरहेन अनुमान छ । चाडपर्वको समय भएकाले माग बढ्ने अनुमान छ, तर कार्तिक महिनामा मुख्य वाली धान नभित्र्याए सम्म मुख्य खाद्य वस्तुहरूको आपूर्ति अवस्थामा भने सुधार आउने देखिँदैन । यद्यपि, पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरूमा मकै वाली भित्र्याइने हुनाले असोज महिनामा आएर यसले मानिसहरूलाई केही राहत प्रदान गर्नेछ ।

भारतबाट प्रचुर मात्रामा गहुँ आपूर्ति हुने हुनाले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा गहुँको मूल्यमा भएको उल्लेख्य वृद्धिले नेपाललाई खासै प्रभाव नपार्ने अनुमान छ । भारत सरकारले आउँदा महिनाहरूमा सँचय गरेर राखेको अन्न भारी मात्रामा बेचाविखन गर्ने अनुमान छ, जसले गर्दा नेपालमा गहुँको मूल्यमा हल्का कमी ल्याउने अनुमान गर्न सकिन्छ ।

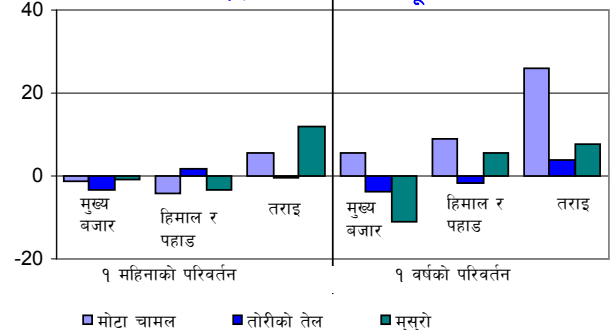
उल्लेख्य मूल्य परिवर्तन (गत महिना)

मुख्य खाद्यवस्तुहरूको मूल्यमा भएको अत्यधिक बृद्धि			
जिल्ला/खाद्यवस्तु	हालको मूल्य (ने रु./कोज/ने रु./लि.)	% परिवर्तन १ महिना	अवलोकन
तरकारी मुख्य उपभोक्ता बजारहरू	-	४०-८० %	वाली नोकशानी हुनाले आपूर्तिमा बाधा परेको साथै चाडपर्वमा माग बढेको

मूल्यमा परिवर्तन (१ महिना र १ वर्ष) **

१२ महिनाको औसत मूल्य *

* मूल्यहरू श्रावण महिनाको मूल्य संग सम्बन्धित छ ।

** मूल्यहरू यस प्रतिवेदनको पछाडी पट्टी दिईएको बजारहरूबाट लिइएको हो । तर सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू यसमा समावेश छैनन् ।

*** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा भएका सम्पूर्ण बजारहरूसंग सम्बन्धित छन् ।

बजार अवलोकन-२६ विभिन्न बजारहरूमा प्रमुख खाद्य बस्तुहरूको खुद्रा मूल्य

नेपालको खाद्य सुरक्षा सम्वन्धि ताजा जानकारीका लागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विज्ञेयण प्रणाली (NeKSAP) नेपाल गुपको विद्युतय ठेगाना <http://groups.google.com/group/NeKSAP?hl=en> मा हेर्न सकिनेछ ।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	मूल्यमा परिवर्तन (%)*			औसत मासिक परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१वर्ष
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटा चामल	३४.०	-२.९	१७.२	०.०	▼	▶	▼
	गहुँको पिठो	३४.०	०.०	९.७	२५.९	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	९५.०	०.०	-१८.८	९.२	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२२७.०	२९.७	-५.४	-७.३	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१००.०	-१६.७	-३२.०	-६.५	▶	▶	▶
	मास	११७.०	१.७	४८.१	१७.०	▶	▶	▶
	मसुरो	१००.०	-२.०	-१०.७	-६.५	▶	▶	▶
	रातो आलु	३०.०	०.०	१५.४	०.०	▶	▶	▶
पोखरा	मोटा चामल	४०.०	०.०	१४.३	११.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३४.०	०.०	०.०	२१.४	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	११०.०	४.८	१५.८	-१५.४	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३४०.०	६.३	-५.६	१३.३	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१४८.०	९.६	७.२	-१.३	▶	▶	▶
	मास	१२०.०	-७.७	-४.०	२६.३	▶	▶	▶
	मसुरो	१०५.०	०.०	५.०	-१६.०	▶	▶	▶
	रातो आलु	२८.०	१२.०	१२.०	-२०.०	▶	▶	▶
शैलीय तराई बजार								
विराटनगर	मोटा चामल	३५.०	९.४	२५.०	४५.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३०.०	३.४	७.१	३६.४	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	९५.०	५.६	३.३	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	१२.९	७.७	७.७	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	११५.०	०.०	-४.२	-२.५	▶	▶	▶
	मास	१२०.०	२२.४	३६.४	५०.०	▶	▶	▶
	मसुरो	८०.०	-९.१	-१३.०	-२७.३	▶	▶	▶
	रातो आलु	२३.६	-५.६	९६.७	२.६	▶	▶	▶
विराट	मोटा चामल	४०.०	१७.६	३९.९	५१.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२७.०	-२६.२	३.८	८.९	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	११०.०	-३६.८	१०.०	२७.९	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२६०.०	८.३	८.३	१८.२	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१२२.०	१.७	१.७	१०.९	▶	▶	▶
	मास	१००.०	०.०	०.०	३२.६	▶	▶	▶
	मसुरो	१४२.०	३५.२	४२.०	४२.६	▶	▶	▶
	रातो आलु	२०.०	०.०	४२.९	-२०.०	▶	▶	▶
नेपालराज	मोटा चामल	२५.०	-१२.३	-१०.७	-३.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२८.०	-०.९	०.०	१६.७	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	९५.०	५.६	५.६	-१३.६	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२२०.०	०.०	०.०	-१०.९	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	११०.०	-४.३	-४.३	-१८.५	▶	▶	▶
	मास	१००.०	१४.९	१७.६	१९.०	▶	▶	▶
	मसुरो	९०.०	५.९	५.९	-२५.०	▶	▶	▶
	रातो आलु	२०.०	५.३	६६.७	-४.८	▶	▶	▶
धनराठी	मोटा चामल	३०.५	१.६	९.०	१७.२	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२६.०	०.०	-११.९	१०.६	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१००.०	०.०	२७.२	-४.८	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२५०.०	०.०	४.२	-९.१	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१२०.०	०.०	-१.२	-१.६	▶	▶	▶
	मास	१६०.०	१०.३	१५.१	२९.०	▶	▶	▶
	मसुरो**	१००.०	०.०	०.०	३६.४	▶	▶	▶
	रातो आलु	३५.०	११.८	७५.०	३४.६	▶	▶	▶

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
 ▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन
 ▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको
 यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५% सम्म, ३ महिनामा १०% सम्म अथवा १ वर्षमा १५% सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिन्छ ।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	मूल्यमा परिवर्तन (%)*			औसत मासिक परिवर्तन	
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म
भैरहवा	मोटा चामल	३१.०	१०.७	२४.०	१९.२	▶	▶
	गहुँको पिठो	२७.०	८.०	८.०	८.०	▶	▶
	भटमासकोतेल	९०.०	-५.३	०.०	-१४.३	▶	▶
	कुखुराको मासु	२००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶
	तोरीको तेल	१५०.०	०.०	०.०	३०.४	▶	▶
	मास	१४५.०	३१.६	१५.१	३१.८	▶	▶
	मसुरो	१२८.०	११.३	११.३	११.३	▶	▶
	रातो आलु	१५.०	०.०	०.०	-३७.५	▶	▶

सडकको पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू

धनकुटा	मोटा चामल	३५.०	६.१	२५.०	३४.६	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३४.०	३.०	०.०	१७.२	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१००.०	०.०	०.०	-९.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३३०.०	०.०	-५.७	१०.०	▶	▶	▶
	मास	१००.०	-४.८	०.०	११.१	▶	▶	▶
	मसुरो	१५.०	-५.९	-५.०	-१३.६	▶	▶	▶
	रातो आलु	३०.०	११.१	२०.०	-	▶	▶	▶
	रोल्पा	मोटा चामल	३०.०	-२५.०	-१४.३	०.०	▶	▶
गहुँको पिठो		४०.०	-२०.०	०.०	३३.३	▶	▶	▶
भटमासकोतेल		१२०.०	०.०	९.१	-७.७	▶	▶	▶
कुखुराको मासु		२८०.०	३.७	-२२.२	१६.७	▶	▶	▶
मास		-	-	-	-	▶	▶	▶
मसुरो		११०.०	-४.३	-८.३	-८.३	▶	▶	▶
रातो आलु		३०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
साँफेबजार		मोटा चामल	३५.०	१६.७	१६.७	१६.७	▶	▶
	गहुँको पिठो	३४.०	६.३	६.३	-३२.०	▶	▶	
	भटमासकोतेल	-	-	-	-	▶	▶	
	कुखुराको मासु	३३०.०	१०.०	३.१	१०.०	▶	▶	
	मास	१२०.०	०.०	०.०	२०.०	▶	▶	
	मसुरो	१००.०	-१६.७	-१६.७	०.०	▶	▶	
	रातो आलु	४०.०	३३.३	३३.३	१४.३	▶	▶	
	जुम्ला	मोटा चामल**	४५.०	०.०	०.०	-४.३	▶	▶
गहुँको पिठो		६०.०	०.०	०.०	-२०.०	▶	▶	
भटमासकोतेल		१४०.०	०.०	१६.७	-६.७	▶	▶	
कुखुराको मासु		३२०.०	०.०	६.७	१४.३	▶	▶	
मास		११०.०	०.०	०.०	१०.०	▶	▶	
मसुरो		१४०.०	७.७	७.७	२७.३	▶	▶	
रातो आलु**		१२.०	०.०	-२०.०	-६०.०	▶	▶	

सडकको पहुँच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू

हुम्ला	मोटा चामल *	४०.०	२.६	५.३	२५.०	▶	▶	-	
	गहुँको पिठो	२२०.०	१०.०	-	-१५.४	▶	▶	-	
	भटमासकोतेल	२८०.०	-६.७	-६.७	-६.७	▶	▶	-	
	सिमी	११०.०	१०.०	१०.०	६९.२	▶	▶	-	
	मसुरो	-	-	-	-	▶	▶	-	
	रातो आलु	३०.०	-१४.३	-४०.०	-४०.०	▶	▶	-	
	डोल्पा	मोटा चामल	९०.०	०.०	०.०	१२.५	▶	▶	-
		गहुँको पिठो	११०.०	०.०	-८.३	१०.०	▶	▶	-
भटमासकोतेल		२००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	-	
सिमी		१५०.०	०.०	०.०	-१४.३	▶	▶	-	
मास		१७०.०	३०.८	०.०	१३.३	▶	▶	-	
मसुरो		२००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	-	
रातो आलु		४०.०	-२०.०	-२०.०	०.०	▶	▶	-	
वाजुरा		मोटा चामल	३४.५	-३१.०	-९.२	-२३.३	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	५०.०	११.१	८.७	११.१	▶	▶	-	
	सिमी	-	-	-	-	▶	▶	-	
	मास	१४०.०	०.०	७.७	२७.३	▶	▶	-	
	मसुरो	१४०.०	०.०	७.७	२७.३	▶	▶	-	
	रातो आलु	२५.०	२५.०	०.०	२५.०	▶	▶	-	

*यो नेपाल खाद्य संस्थान द्वारा वितरीत चामलको मूल्य हो किनभने त्यहाँ अन्य खाद्यान्न संचित छैन ।

**यो खाद्य सामग्रीहरूको मे महिनाको मूल्य कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालयको तथ्याङ्कमा सन्दर्भित भएमा अनुसार हालको मूल्यमा तुलना गरि फरक प्रस्तुत गरिएको छ ।

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्रको संयुक्त सहकार्यमा तयार पारिएको हो । यो मूल्य तथा बजारको विकास क्रम बारेमा समायानकूल सूचना र पूर्व जानकारी प्रदान गर्नको लागि गरीएको पहल हो । खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विज्ञेयण प्रणाली द्वारा प्रकाशित सम्पूर्ण सामग्रीहरू NeKSAP को विद्युतय ठेगाना <http://groups.google.com/group/NeKSAP?hl=en> मा हेर्न सकिनेछ । अन्य जानकारीको लागि सम्पर्क : खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विज्ञेयण इकाई, विश्व खाद्य कार्यक्रम, पाटन बजार, ललितपुर, पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५५४२६०७-२४२-५

